

Щодо розробленого Мінекономрозвитку проекту Плану заходів з реалізації Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні

Коментує **Анатолій ГОРНИСЕВИЧ**,
Директор з розвитку відносин інтелектуальної власності Укрпатенту

Завдання 1. Запровадження прозорої дворівневої структури державної системи правової охорони інтелектуальної власності

Захід 1: розроблення і подання на розгляд Кабінету Міністрів України проекту постанови Кабінету Міністрів України щодо ліквідації Державної служби інтелектуальної власності, покладання функцій з реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності на Мінекономрозвитку, передачі цілісних майнових комплексів державних підприємств, установ та організацій зі сфери управління ДСІВ до Мінекономрозвитку.

Строк виконання: липень 2016.

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку, Мінфін, Нацдержслужба, Держстат, ФДМУ.

Коментар

Отже, цим заходом передбачається передання повноважень та функцій Державної служби інтелектуальної власності (ДСІВ) до Мінекономрозвитку.

Наразі Державна служба інтелектуальної власності здійснює повноваження та функції Установи, передбачені Законом України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» та іншими законами про охорону прав на об'єкти інтелектуальної власності. Більшість цих функцій складають функції з надання адміністративних послуг фізичним і юридичним особам.

Запропонований захід суперечить низці норм законодавства, зокрема:

1) статті 17 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», згідно з якою надання адміністративних послуг віднесено до основних завдань центральних органів виконавчої влади, а не міністерств;

2) статті 7 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», яка не передбачає надання адміністративних послуг серед основних завдань міністерства як органу, що забезпечує формуван-

ня державної політики та реалізує її в одній чи декількох сферах. Водночас ця стаття визначає одним з основних завдань міністерства забезпечення нормативно-правового регулювання;

3) Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» та іншим законам про охорону прав на об'єкти інтелектуальної власності, якими забезпечено чітке розмежування повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері інтелектуальної власності (тобто Мінекономрозвитку), та Установи (тобто ДСІВ) як центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері охорони прав на винаходи, корисні моделі та інші об'єкти інтелектуальної власності. Згідно з цими законами завданням Мінекономрозвитку як центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері інтелектуальної власності, визначено лише видання певних підзаконних актів;

4) Стратегії реформування державного управління України на 2016-2020

роки, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р, одним з пріоритетів якої визначено, що «Необхідно забезпечити чітке розмежування обов'язків міністерств, які формують державну політику, та інших центральних органів виконавчої влади (агентств, служб, інспекцій), які забезпечують її реалізацію» (пріоритет Стратегії: підзвітність - організація, прозорість, нагляд);

5) Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 червня 2016 р. № 402-р, якою визначено, що Мінекономрозвитку

лише забезпечус формування та реалізацію державної політики у сфері інтелектуальної власності, а не реалізує цю політику. Владні ж повноваження з реалізації державної політики у цій сфері виконує згідно з Концепцією новоутворений національний орган інтелектуальної власності.

Доречно зауважити, що законодавство Європейського Союзу не припускає суміщення в одному органі влади повноважень з прийняття нормативно-правових актів та виконання цих актів. Таке суміщення не припускається також національним законодавством майже усіх держав-членів Європейського Союзу.

Захід 2: проведення зовнішнього аудиту діяльності державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності».

Строк виконання: протягом трьох місяців з моменту передачі державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» до сфери управління Мінекономрозвитку.

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку.

Коментар

Термін «зовнішній аудит діяльності» є юридично невизначеним, оскільки не застосовується в чинних законах України.

Законом України «Про управління об'єктами державної власності» передба-

чено проведення щорічного державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки, а також проведення щорічних незалежних аудиторських перевірок фінансової звітності державних унітарних підприємств.

Захід 3: перетворення державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» в державну організацію «Національний офіс інтелектуальної власності України».

Строк виконання: протягом трьох місяців з моменту передачі державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» до сфери управління Мінекономрозвитку.

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку.

Коментар

Концепція реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 червня 2016 р. № 402-р, не передбачає перетворення державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» в державну організацію

«Національний офіс інтелектуальної власності України». Вона передбачає створення національного органу інтелектуальної власності, який є державною організацією з низкою владних повноважень.

Створення міністерством органу з владними повноваженнями не передбачено Законом України «Про центральні

Щодо розробленого Мінекономрозвитку проекту Плану заходів ...

органи виконавчої влади».

Слід також врахувати визначення Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності про те, що права

інтелектуальної власності є приватними, тому застосування виразу «інтелектуальної власності України» в найменуванні вказаної організації є некоректним.

Захід 4: прийняття рішення про ліквідацію (реорганізацію) державного підприємства «Інтелзахист».

Строк виконання: протягом двох місяців з моменту передачі державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» до сфери управління Мінекономрозвитку.

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку.

Коментар

Концепція реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 червня 2016 р. № 402-р, не передбачає реорганізацію державного підприємства «Інтелзахист», вона передбачає лише його ліквідацію.

Крім того, строк виконання цього заходу не може бути пов'язаний з моментом передавання до сфери управління Мінекономрозвитку державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» до сфери управління Мінекономрозвитку. Він може бути пов'язаний лише з моментом передавання державного підприємства «Інтелзахист».

Захід 5: проведення аналізу досвіду зарубіжних країн щодо фінансування патентних відомств з метою удосконалення законодавства щодо механізму та порядку зарахування зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, з урахуванням положень міжнародних договорів України.

Строк виконання: вересень 2016.

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку.

Захід 6: розроблення і подання на розгляд Кабінету Міністрів України проекту Закону України щодо внесення змін до деяких законодавчих актів України стосовно державного управління сферою інтелектуальної власності (створення Національного органу інтелектуальної власності).

Строк виконання: жовтень 2016

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку, Мінфін.

Коментар

Цей захід має передувати усім іншим заходам з реалізації Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні,

оскільки стаття 19 Конституції України зобов'язує органи державної влади діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Захід 7: розроблення і подання на розгляд Кабінету Міністрів України проекту розпорядження Кабінету Міністрів України щодо визначення державної організації, що виконує функції національного органу інтелектуальної власності.

Строк виконання: протягом двох місяців з моменту набрання чинності проекту Закону України щодо внесення змін до деяких законодавчих актів України стосовно удосконалення державного управління сферою інтелектуальної власності.

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку, Мінфін.

Коментар

Проекти законів не можуть набирати

чинності. Чинності набирають лише закони.

Захід 8: затвердження положення про національний орган інтелектуальної власності.

Строк виконання: протягом двох місяців з моменту набрання чинності проекту Закону України щодо внесення змін до деяких законодавчих актів України стосовно удосконалення державного управління сферою інтелектуальної власності.

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку.

Коментар

Проекти законів не можуть набирати чинності. Чинності набирають лише закони.

Концепцією передбачено, що націо-

нальний орган інтелектуальної власності матиме владні повноваження. Зважаючи на це, затвердження положення про нього є компетенцією Кабінету Міністрів України, а не Мінекономрозвитку.

Завдання 2. Реорганізація системи колективного управління майновими авторськими та суміжними правами

Захід 1: проведення зовнішнього аудиту діяльності державної організації «Українське агентство з авторських та суміжних прав».

Строк виконання: протягом трьох місяців з моменту передачі державної організації «Українське агентство з авторських та суміжних прав» до сфери управління Мінекономрозвитку.

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку.

Коментар

Термін «зовнішній аудит діяльності» є юридично невизначеним, оскільки не застосовується в чинних законах України.

Законом України «Про управління об'єктами державної власності» передба-

чено проведення щорічного державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки, а також проведення щорічних незалежних аудиторських перевірок фінансової звітності державних унітарних підприємств.

Захід 2: приведення національного законодавства щодо унормування діяльності вітчизняних організацій колективного управління у відповідність з положеннями актів законодавства ЄС (супроводження у Верховній Раді України проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо діяльності організацій колективного управління»).

Строк виконання: до прийняття проекту закону.

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку.

Коментар

Наразі на розгляді у Верховній Раді України знаходиться лише один проект Закону України «Про внесення змін до

Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо діяльності організацій колективного управління», внесений народним депутатом України Рибчинсь-

Щодо розробленого Мінекономрозвитку проекту Плану заходів ...

ким Є.Ю. та зареєстрований за № 4461 від 18.04.2016.

Задля однозначної ідентифікації цього проекту закону слід зазначити його реєстраційні реквізити.

Захід 3: забезпечення прозорості діяльності організації колективного управління майновими авторськими і суміжними правами.

Строк виконання: постійно.

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку.

Коментар

Чинний Закон України «Про авторське право і суміжні права» та зазначений вище проект Закону № 4461 не наділяють

жодне міністерство повноваженнями забезпечувати прозорість діяльності організації колективного управління майновими авторськими і суміжними правами.

Захід 4: запровадження прозорого механізму збору, розподілу та виплати винагороди суб'єктам авторського права та суміжних прав (розроблення та впровадження електронної системи обліку колективної винагороди).

Строк виконання: грудень 2016 – березень 2017.

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку.

Коментар

Чинний Закон України «Про авторське право і суміжні права» та зазначений вище проект Закону № 4461 не наділяють жодне міністерство повноваженнями запроваджувати прозорий механізм

збору, розподілу та виплати винагороди суб'єктам авторського права та суміжних прав (розроблення та впровадження електронної системи обліку колективної винагороди).

Захід 5: розроблення і подання на розгляд Кабінету Міністрів України проектів нормативно-правових актів щодо визначення розміру справедливої винагороди за використання об'єктів авторського права та суміжних прав.

Строк виконання: протягом трьох місяців після прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо діяльності організації колективного управління».

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку, Мінфін.

Коментар

Чинний Закон України «Про авторське право і суміжні права» та зазначений проект Закону не наділяють Кабінет Міністрів України повноваженнями видавати нормативно-правові акти щодо визначення розміру справедливої винагороди за використання об'єктів автор-

ського права та суміжних прав.

З огляду на приписи статті 19 Конституції України цей захід не підлягає включенню до Плану заходів з реалізації Концепції.

Слід зважити також, що приймаються закони, а не проекти законів.

Захід 6: розроблення і подання на розгляд Кабінету Міністрів України проектів нормативно-правових актів щодо порядку визначення розміру плати за управління майновими правами, яка утримуватиметься організаціями колективного управління із сум зібраної винагороди, а також обґрунтованість та розумність таких утримань стосовно послуг, які надаються організаціями

колективного управління правовласником.

Строк виконання: протягом трьох місяців після прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо діяльності організацій колективного управління».

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку, Мінфін.

Коментар

Чинний Закон України «Про авторське право і суміжні права» та зазначений проект Закону не наділяють Кабінет Міністрів України повноваженнями видавати нормативно-правові акти щодо порядку визначення розміру плати за управління майновими правами, яка утримуватиметься організаціями колективного управління із сум зібраної вина-

гороли, а також обґрунтованість та розумність таких утримань стосовно послуг, які надаються організаціями колективного управління правовласником.

З огляду на приписи статті 19 Конституції України цей захід не підлягає включенню до Плану заходів з реалізації Концепції.

Слід зважити також, що приймаються закони, а не проекти законів.

Захід 7: проведення моніторингу діяльності організацій колективного управління майновими авторськими і суміжними правами на відповідність вимогам законодавства.

Строк виконання: постійно.

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку.

Коментар

Чинний Закон України «Про авторське право і суміжні права» та зазначений вище проект Закону № 4461 не наділяють жодне міністерство повноваженнями проводити моніторинг діяльності організацій колективного управління майнови-

ми авторськими і суміжними правами на відповідність вимогам законодавства.

З огляду на приписи статті 19 Конституції України цей захід не підлягає включенню до Плану заходів з реалізації Концепції.

Захід 8: утворення в публічній та прозорий спосіб нової організації колективного управління шляхом трансформації державної організації «Українське агентство з авторських та суміжних прав» в недержавну організацію колективного управління, яка буде збирати винагороду (рояліті) у визначених законодавством сферах.

Строк виконання: через рік після прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо діяльності організацій колективного управління».

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку, Мінфін.

Коментар

Пунктом 2 Прикінцевих та перехідних положень проекту Закону № 4461 передбачено, що «Зазначена в частині першій статті 46 в редакції цього Закону єдина організація колективного управління утворюється в Україні до 1 січня 2017 року як юридична особа в організаційно-правовій формі громадської

організації рівною кількістю авторів та виконавців, які є резидентами України, та станом на 1 листопада 2016 року були членами Ради авторів Державної організації «Українське агентство з авторських та суміжних прав». Зазначена громадська організація авторів та виконавців є правонаступником Державної організації «Українське агентство з

Щодо розробленого Мінекономрозвитку проекту Плану заходів ...

авторських та суміжних прав», що ліквідується».

Отже, термін утворення нової організації колективного управління встановлюється законом і Мінекономроз-

витку, і Мінфін не можуть бути відповідальними за її утворення, оскільки вона утворюється авторами та виконавцями.

Слід зважити також, що приймаються закони, а не проекти законів.

Завдання 3. Удосконалення національного законодавства та його гармонізація до законодавства ЄС

Захід 1: розроблення і подання на розгляд Кабінету Міністрів України проектів Законів України щодо виконання Плану імплементації глави 9 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (щодо вдосконалення правової охорони об'єктів авторського права та суміжних прав, винаходів, корисних моделей, промислових зразків, топографій інтегральних мікросхем, торговельних марок, географічних позначень, щодо удосконалення захисту прав інтелектуальної власності).

Строк виконання: серпень – вересень 2016.

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку, Мінфін.

Захід 2: супроводження у Верховній Раді України проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо набуття, розпорядження та охорони авторського права та суміжних прав».

Строк виконання: до прийняття проекту закону.

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку.

Коментар

Для однозначної ідентифікації слід зазначити, що цей проект Закону внесено Кабінетом Міністрів України та заре-

стровано за № 4579 від 04.05.2016.

Слід зважити також, що приймаються закони, а не проекти законів.

Захід 3: супроводження у Верховній Раді України проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет».

Строк виконання: до прийняття проекту закону.

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку.

Коментар

Для однозначної ідентифікації слід зазначити, що цей проект Закону внесено Кабінетом Міністрів України та

заресстровано за № 4629 від 10.05.2016.

Слід зважити також, що приймаються закони, а не проекти законів.

Захід 4: розроблення і подання на розгляд Кабінету Міністрів України проекту Закону України щодо внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за порушення прав у сфері інтелектуальної власності та захисту цих прав.

Строк виконання: серпень – вересень 2016.

Відповідальні за виконання: Мінекономрозвитку, Мінфін.